

což velmi napomáhá získání prvotní představy o obsahu a snadné orientaci v textu. Přílohy shrnují národní definice bezdomovectví, zdroje dat a jejich přednosti i nedostatky.

Kvalita publikace se odvíjí především od důsledně komparativního a kontextuálního přístupu ke zpracování hlavního výzkumného záměru, jímž bylo prozkoumat současný stav vědění o rozsahu a charakteru bezdomovectví v členských státech EU. Například část o kvalitě a využitelnosti administrativních dat a periodických výzkumů bezdomovectví nejen poskytuje přehled zdrojů dat, ale tvůrcům národních sociálně politických opatření může posloužit i jako vzorník zahraničních praxí. Ačkoli tedy například český Registr poskytovatelů sociálních služeb v kapitole rozebírán není, nabízí se zde hned několik příkladů, jak jeho využitelnost zvýšit rozšířením o položky umožňující podrobnější monitoring struktury uživatelů či dokonce individualizovanými údaji o klientech.

Z hlediska kontextuality odvedli autoři rovněž dobrou práci. Byla vyvrácena hypotéza, že výskyt bezdomovectví a rozsah znalostí o něm v jednotlivých státech souvisí s místně dominantním typem sociálního státu a že mezi relativním bohatstvím státu a kvalitou národních dat o bezdomovectví platí pozitivní vztah. Příkladem může být nedávný stát podpořený nárůstem kvalitních dat o výskytu bezdomovectví v Maďarsku a Portugalsku navzdory zhoršené ekonomické situaci a politikám šetření (i v oblasti sociálního státu), a naopak velmi zlomkovitá znalost tohoto fenoménu ve výrazně bohatší Velké Británii (s liberálním, ale extenzivním sociálním státem). Analyticky je cenná kapitola o trendech, která srovnává příčiny změn v rozsahu bezdomovectví ve zkoumaných státech. Zdůrazněny jsou faktory jako ubývání dostupného bydlení, škrty v sociálních dávkách a službách, narůstající bezdomovectví mládeže a migrantů, které jsou mj. chápány jako důsledky světové ekonomické krize a rozevírání nůžek příjmové nerovnosti v rámci států i globálně.

Metodologicky přínosná je studie tím, že kromě hodnocení kvality různých typů dat poskytuje řadu praktických doporučení - naznačuje silné a slabé stránky průřezových šetření oproti studiím toku bezdomovectví (ačkoli v tomto případě opomíjí problém vzniku duplicit při využití neindividualizovaných databází), nastiňuje a kvalitativně srovnává různé přístupy k zařazení sčítání bezdomovců do národních censů.

Kniha podtrhuje zjištění, že fenomén bezdomovectví je napříč zeměmi chápán velmi odlišně - ať už mluvíme o široké škále definic a pojetí použitých při národních a lokálních sčítáních a výzkumech, o rozdílné podobě administrativních dat nebo o odlišné struktuře bezdomoveckých populací z hlediska etnicity, délky bezdomovectví nebo podílu osob přežívajících venku - a k jeho

sledování je rovněž přístupováno rozdílně. To nicméně odráží i odlišnosti systémů sociální ochrany.

V této souvislosti vyvstává hlavní nedostatek publikace: typologie ETHOS je zde coby hlavní východisko a strukturující konceptuální systém nekriticky přijímána za danou, ačkoli ve světě dílčích komparací se ukazuje jako ne zcela účelný nástroj kategorizace právě při snahách o kvantifikaci bezdomovců. Text je důkazem toho, že některé kategorie ETHOS jsou nejednoznačně vymezené (např. „osoby žijící v institucích“), jiné jsou ve většině států téměř nepostižitelné (osoby „žijící přechodně v konvenčním ubytování u příbuzných nebo přátel z důvodu absence bydlení“), zatímco jiné kategorie (potenciálního) bezdomovectví typologie ignoruje (např. nezaměstnaní, ohrožení chudobou, zadlužené nízkopříjmové domácnosti nebo problémoví uživatelé drog), popř. není konzistentně vyřešeno jejich pokrytí plnou i zjednodušenou verzí typologie (např. u osob před opuštěním dětské instituce nebo seniorů dlouhodobě žijících v ubytování pro bezdomovce). Tato zjištění však autoři nenazírají jako možný důvod k revizi typologie; místo toho apelují na potřebu celoevropsky sjednotit definice (a pokud možno i přístupy ke sčítání) bezdomovectví za účelem větší srovnatelnosti a efektivnějšího řešení tohoto problému. Ačkoli tento závěr je logický - některým státům zjevně chybí znalosti o rozsahu bezdomovectví klíčové pro zavádění účinných opatření - příklady Finska a Dánska ukazují, že ani velmi komplexní systém monitoringu není zárukou snižování výskytu problému. Naopak málo zdůrazněn je jiný jev vyplývající z komparací, a tedy že pokud konkrétní způsob sběru dat a jejich obsažnost přispívá v daném státě nebo kraji k účinnému nakládání s problémem, není nezbytné, aby místně používaná definice a kategorizace dotčené skupiny obyvatel byla identická s definicí a kategorizací používanou v dalších státech nebo krajích (to se týká např. některých oblastí Británie).

Za další nedostatek studie lze považovat skutečnost, že je nevyhnutelně odkázána na reprodukci nepřesností z textů národních korespondentů. V českém případě by se to týkalo opomenutí Registru poskytovatelů sociálních služeb jako zdroje administrativních dat nebo uvedení velmi diskutabilního čísla 30 000 bezdomovců, vycházejícího z odhadu prezentovaného v „Souhrnném materiálu pro tvorbu Koncepce práce s bezdomovci v ČR na období do roku 2020“ (Hradecký a kol., 2012), jako stěžejního údaje o celkovém objemu bezdomovectví v ČR. Přínos publikace pro uživatele a ostatní vědce by zvýšilo uvedení institucionální afiliace a pracovní pozice u národních expertů.

Celkově je nicméně kniha „Extent and Profile of Homelessness in European Member States“ významným a z vědeckého hlediska vysoce kvalitním příspěvkem do dis-

kuse o zkoumání, kvantifikaci, prevenci a řešení bezdomovectví v Evropě, která nabývá v posledních letech na aktuálnosti nejen v souvislosti s ekonomickou krizí a zvýšenou mírou imigrace ze třetích zemí. Jako studijní materiál, inspirace i metodologická příručka poslouží tvůrcům evropských a národních politik, vědcům i studentům zabývajícím se problematikou bezdomovectví.

- 1 „Rozsah a profil bezdomovectví v členských státech EU: Statistická aktualizace“
- 2 European Typology on Homelessness and Housing Exclusion
- 3 Česká republika, Dánsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie

Literatura:

Hradecký, I., Plachý, A., Prudký, L., Růžička, J., Slavíček, A., Šmídová, M., Šos, L., Riadová, B. (2012). Souhrnný materiál pro tvorbu Koncepce práce s bezdomovci v ČR na období do roku 2020. Praha.

Kristýna Psychlová, VÚPSV, v. v. i.

Novinky v knižním fondu

Matching economic migration with labour market needs.

Paris: OECD, 2014. - 379 s. - ISBN 978-92-64-21637-2.

International migration outlook 2014.

Paris: OECD, 2014. - 425 s. - ISBN 978-92-64-21118-6.

OECD employment outlook 2014.

Paris: OECD, 2014. - 289 s. - ISBN 978-92-64-21092-9.

OECD pensions outlook 2014.

Paris: OECD, 2014. - 201 s. - ISBN 978-92-64-22090-4.

Cizinci v České republice.

Praha: ČSÚ, 2014. - 192 s. - ISBN 978-80-250-2582-6.

Podpora rozvoje komunitního systému integrovaných služeb. / KALVACH, Zdeněk a kol. Praha: Diakonie ČCE, 2014. - 95 s. - ISBN 978-80-87953-07-5.

Evropské právo. / Tichý, Luboš a kol.

Praha: C. H. Beck, 2014. - xlii, 756 s. - ISBN 978-80-7400-546-6.

Pracovní právo. / Bělina, Miroslav a kol.

Praha: C. H. Beck, 2014. - 464 s. - ISBN 978-80-7400-283-0.

Trh práce v Evropské unii. Historický vývoj, aktuální trendy a perspektivy. / Palíšková, Marcela

Praha: C. H. Beck, 2014. - 203 s. - ISBN 978-80-7400-270-0.

Stáří ve městě, město v životě seniorů. / Vidovičová, Lucie - Galčanová, Lucie - Petrová Kafková, Marcela - Sýkorová, Dana

Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2013. Brno: Masarykova univerzita, 2013. - 371 s. - ISBN 978-80-7419-141-1.

Život cizinců v ČR.

Praha: Český statistický úřad, 2014. - 18 s. - ISBN 978-80-250-2606-9.

Historie české sociální práce v letech 1918–1948. / Kodymová, Pavla

Praha: Karolinum, 2013. - 132 s. - ISBN 978-80-246-2256-9.